

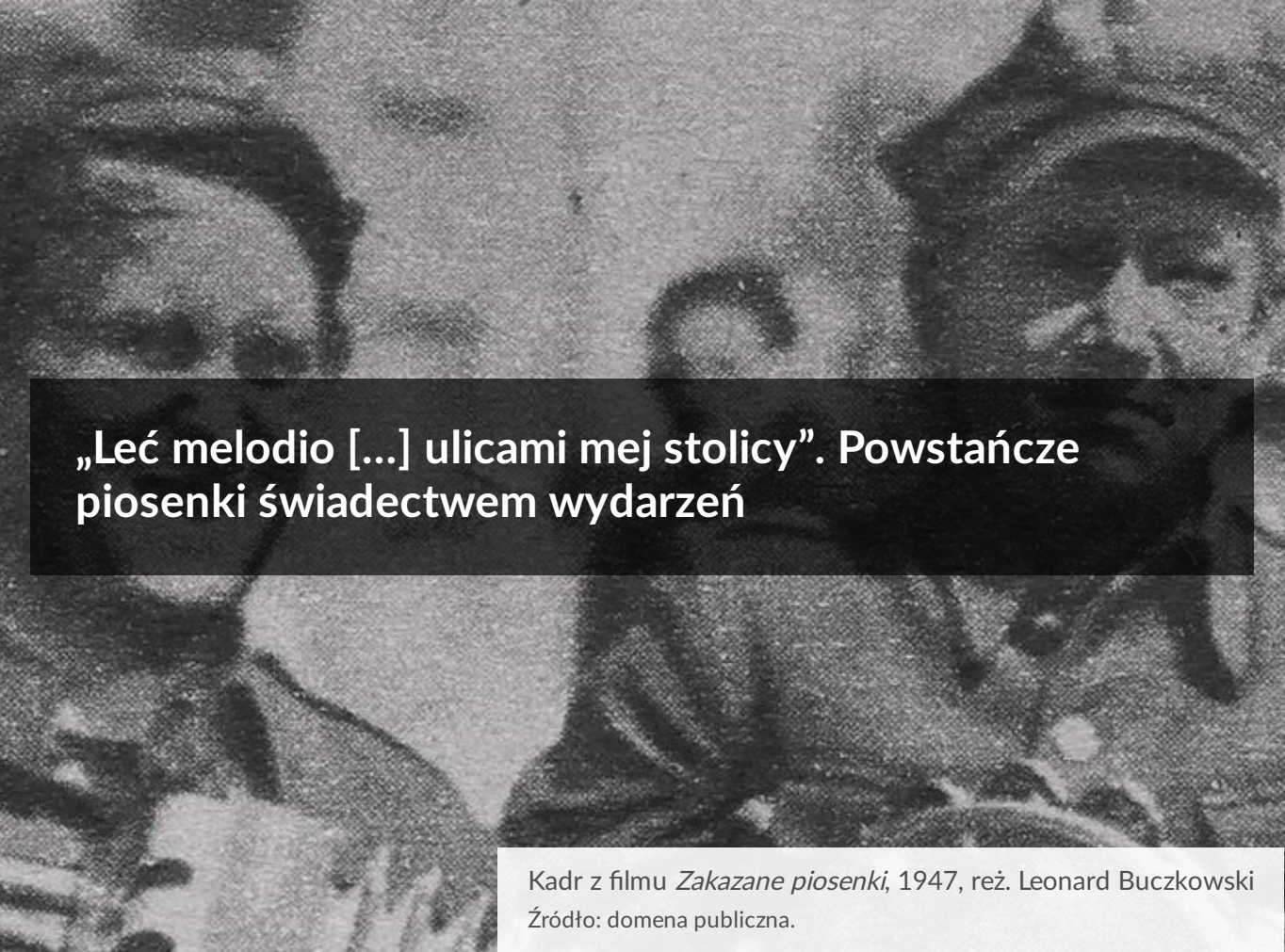

„Leć melodio [...] ulicami mej stolicy”. Powstańcze piosenki świadectwem wydarzeń

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Prezentacja multimedialna](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Leszek Kołodziejczyk ps. Jędrzej, *Marsz kompanii K-3*, [w:] *Niech wiatr ją poniesie. Antologia pieśni z lat 1939–1945*, wybór T. Szewera, Łódź 1975, s. 611–612.
- Źródło: Albert Harris, *Odpowiedź Warszawie*, [w:] *Z pieśnią i karabinem. Pieśni partyzanckie i okupacyjne z lat 1939–1945*, red. S. Świrko, Warszawa 1971, s. 471–472.
- Źródło: Stanisław Ryszard Dobrowolski ps. Goliard, *Warszawskie dzieci*, [w:] *Poezja Polski Walczącej 1939–1945*, t. 2, red. J. Szczawiej, Warszawa 1974, s. 211–212.
- Źródło: Janusz Kozłowski ps. Pilawa, *Piosenka*, [w:] *Niech wiatr ją poniesie. Antologia pieśni z lat 1939–1945*, oprac. O. Strasiński, wybór T. Szewera, Łódź 1975, s. 625.
- Źródło: *Encyklopedia języka polskiego*, red. Stanisław Urbańczyk, Wrocław 1991, s. 311: *slang*.
- Źródło: Bronisław Lewandowski ps. Zbyszek, *Marsz Żoliborza*, [w:] *Poezja Polski Walczącej 1939–1945*, t. 2, red. J. Szczawiej, Warszawa 1974, s. 230.
- Źródło: Eugeniusz Żytomirski ps. Czarny, *Walcząca Warszawa (Hymn Śródmieścia, Marsz Śródmieścia)*, [w:] *Z pieśnią i karabinem. Pieśni partyzanckie i okupacyjne z lat 1939–1945*, red. S. Świrko, Warszawa 1971, s. 451.

„Leć melodio [...] ulicami mej stolicy”. Powstańcze piosenki świadectwem wydarzeń

Kadr z filmu *Zakazane piosenki*, 1947, reż. Leonard Buczkowski
Źródło: domena publiczna.

Powstanie warszawskie do dziś wzbudza skrajne emocje na myśl o okrucieństwie okupantów, heroizmie walczących i tragedii ofiar. Trudno sobie wyobrazić siłę emocji towarzyszących powstańcom i mieszkańcom Warszawy. Żywym świadectwem ich radości, nadziei, ale też gniewu i rozpacz są piosenki.

Twoje cele

- Poznasz okoliczności tworzenia i rozpowszechniania piosenek powstańczych.
- Określisz tematykę piosenek z czasów okupacji.
- Przeanalizujesz system wartości walczących deklarowany w piosenkach powstańczych.
- Wskażesz funkcje środków artystycznego wyrazu, którymi posługiwali się autorzy piosenek.

Piosenki w wojennej Warszawie

Piosenka, utwór liryczny łączący słowa z muzyką, jest zakorzeniona w twórczości ludowej. Pozwala mówić w prosty, łatwy do zapamiętania sposób o sprawach ważnych dla społeczności, wyrażać jej poglądy i emocje. Wojenne piosenki często pisali anonimowi twórcy, ale gatunek ten miał również swoich znanych, wybitnych przedstawicieli. W czasach II wojny światowej do najbardziej cenionych autorów należeli Józef Szczepański, Krystyna Krahelska, Stanisław Ryszard Dobrowolski. Wszyscy oni byli żołnierzami Armii Krajowej, ale tylko Dobrowolski pisał wiersze już przed wojną.

Występ ulicznej orkiestry przy ulicy Brackiej 8 w Warszawie, 1940 lub 1941 rok. Autor nieznany
Źródło: dostępny w internecie: Muzeum Powstania Warszawskiego, domena publiczna.

W czasie okupacji na ulicach Warszawy można było spotkać podwórkowe kapele i solistów – śpiewaków i grajków. Ich występy z konieczności były bardzo krótkie; wykonawcy błyskawicznie przenosili się z miejsca na miejsce, zanim zwrócili na siebie uwagę żandarmerii. Takie występy pozwalały zapoznać się warszawiakom z nowymi piosenkami, stanowiły też akt oporu przeciw okupantowi. Fenomen warszawskiej piosenki czasów okupacji spowodował, że tuż po wojnie stała się ona główną bohaterką nakręconego przez Leonarda Buczkowskiego filmu *Zakazane piosenki* (1946).

Piosenka w powstaniu warszawskim

Piosenki wojenne śpiewano w Warszawie już w 1940 roku, ale szczyt ich popularności przypadł na czas powstania warszawskiego. Pisane często dosłownie na barykadach,

w ogniu walki, relacjonowały najnowsze wydarzenia. Pomagały także wyrażać poglądy i emocje, dawały poczucie wspólnoty. Silny związek piosenek powstańczych z bieżącymi wydarzeniami decyduje o ich przynależności do [poezji okolicznościowej](#).

Mały bosy chłopiec, kolporter prasy powstańczej,
Autor zdjęcia: Zygmunt Sowiński ps. Ostoja
Źródło: dostępny w internecie: Muzeum Powstania
Warszawskiego, domena publiczna.

Nowe piosenki powstańcze zyskiwały popularność w szybkim tempie, co dziś może się nam wydawać niemożliwe z uwagi na trudne warunki życia w ogarniętym walkami mieście. Przekazywano je ustnie, przepisywano ręcznie lub drukowano w formie ulotek. Wiele z nich zachowało się, gdyż drukowano je w prasie powstańczej „Biuletynie Informacyjnym”, „Głosie Starego Miasta” czy „Barykadzie”. Redakcja „Biuletynu Informacyjnego” wraz z Biurem Informacji i Propagandy AK rozpisywałą konkursy na najlepsze wiersze i piosenki patriotyczne. Choć tego typu rozrywka wydaje się nie przystawać do realiów wojny, konkursy niosły powiew normalności i cieszyły się dużą popularnością.

Kobieta w centrum to Janina Załęska, uwieczniona w piosence sanitariuszka „Małgorzatka”. Pierwszy mężczyzna po prawej to Jan Markowski ps. Krzysztof, współautor piosenki. Wrzesień 1944. Autorka zdjęcia: Sabina Źdżarska ps. Anna
Źródło: dostępny w internecie: Muzeum Powstania Warszawskiego, domena publiczna.

Piosenki powstańcze, zróżnicowane tematycznie i wyrażające skrajne emocje – od radości i nadziei przez gniew po rozpacz – pełniły złożone funkcje. Oprócz wymienionej już funkcji informatywnej – zdawania sprawy z bieżących wydarzeń, oraz emancypacyjnej – stawiania oporu okupantowi i manifestowania nieposłuszeństwa, warto wskazać także ich funkcję **propagandową** – piosenki zachęcały do włączenia się w walkę o słuszną sprawę. Odgrywały też rolę terapeutyczną – pozwalały dzielić się trudnymi przeżyciami i znajdować otuchę w poczuciu wspólnoty z innymi.

Słownik

poezja okolicznościowa

utwory powstające w bezpośrednim związku z bieżącymi wydarzeniami, np. politycznymi albo kulturalnymi; poezja okolicznościowa służy kształtowaniu opinii odbiorców na temat tych wydarzeń

propaganda

(łac. *prōpāgāre* – rozpowszechniać, krzewić) – działania instytucji (państwa, organizacji) zmierzające do zakorzenienia w światopoglądzie danej grupy pożądanых przez tę instytucję przekonań i postaw; środkami propagandy mogą być np. plakaty, filmy, przemówienia; w drugiej połowie XX wieku, wskutek nadużyć propagandowych reżimów totalitarnych (zwłaszcza komunizmu), słowo zyskało negatywny wydźwięk

tyrteizm

postawa gotowości do walki zbrojnej i poświęcenia życia za ojczyznę, przekonanie, że walka stanowi najdoskonalszą formę patriotyzmu. Nazwa pochodzi od imienia greckiego poety starożytnego Tyrtaiosa (Tyrteusza). Literacką manifestacją tyrteizmu jest tzw. poezja tyrtejska – zagrzewająca do walki w sytuacji zagrożenia ojczyzny

Prezentacja multimedialna

Polecenie 1

Zapoznaj się z prezentacją ilustrującą tematykę piosenek powstańczych. Zanotuj, do jakich wartości odwoływali się autorzy piosenek, by wzbudzić ducha walki powstańców. W swojej odpowiedzi posłuż się cytataми.

Cytat

Środek wyrazu

Funkcja

Polecenie 2

Podaj wydarzenia niezwiązane z walką, które były tematem piosenek powstańczych i okupacyjnych. Jaką funkcję pełniły te utwory?.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Zapoznaj się z tekstem piosenki *Warszawskie dzieci* autorstwa Stanisława Ryszarda Dobrowolskiego, napisanej kilka tygodni przed wybuchem powstania warszawskiego. Kto jest podmiotem lirycznym piosenki, a kto jej adresatem? Zaznacz poprawną odpowiedź.

☐ podmiotem lirycznym jest Warszawa, a adresatami warszawskie dzieci

☐ podmiotem lirycznym są powstańcy, a adresatką Warszawa

((Stanisław Ryszard Dobrowolski ps. Goliard

Warszawskie dzieci

Nie złamie wolnych żadna klęska
Nie strwoży śmiałych krwawy trud –
Pójdziemy razem do zwycięstwa,
Gdy ramię w ramię stanie lud.

Warszawskie dzieci, pójdziemy w bój,
Za każdy kamień Twój,
Stolico, damy krew!
Warszawskie dzieci, pójdziemy w bój,
Gdy padnie rozkaz Twój,
Poniesiem wrogom gniew!

Powiśle, Wola i Mokotów,
Ulica każda, każdy dom,
Gdy zagrzmi pierwszy strzał, bądź gotów,
Jak w rękę Boga złoty grom!

Warszawskie dzieci, pójdziemy w bój...

Od młota, piły, dłuta, kielni –
Stolico, synów swoich sław,
Że stoją wraz przy Tobie wierni
Na straży Twych żelaznych praw.

Warszawskie dzieci, pójdziemy w bój...

Piastunko naszych snów nad Wisłą,
Niejeden u Twych stóp już zgasł,
Lecz choćby wszystkim zginąć przyszło,
Nie cofnie się ni jeden z nas.

Warszawskie dzieci, pójdziemy w bój...

Poległym chwała, wolność – żywym,
Niech płynie w niebo dumny śpiew,
Wierzimy, że nam Sprawiedliwy
Odplaci za przelaną krew.

Warszawskie dzieci, pójdziemy w bój...

Źródło: Stanisław Ryszard Dobrowolski ps. Goliard, *Warszawskie dzieci*, [w:] *Poezja Polski Walczącej 1939–1945*, t. 2, red. J. Szczawiej, Warszawa 1974, s. 211–212.

Ćwiczenie 2

Do cytatów z piosenki *Warszawskie dzieci* dobierz odpowiednie nazwy intencji wypowiedzi podmiotu lirycznego.

„damy krew!”

deklaracja niezłomności

„Wierzimy, że nam Sprawiedliwy,
Odplaci za przelaną krew”

prośba

„Poległym chwała”

oddanie szacunku

„Stolico, synów swoich sław”

roszczenie

„wolność żywym”

wyrażenie ufności

Ćwiczenie 3

Na podstawie piosenki *Warszawskie dzieci* uzupełnij tabelę.

Nazwa środka artystycznego	Przykład z tekstu (cytat)	Funkcja środka artystycznego
wyliczenie		
		podkreślenie siły więzi mieszkańców ze stolicą
	„damy krew!”	
porównanie		

Zapoznaj się z tekstem piosenki *Marsz Żoliborza*, napisanej w pierwszych dniach powstania warszawskiego przez Bronisława Lewandowskiego ps. Zbyszek, oraz definicję slangu z *Encyklopedii języka polskiego*.

((Bronisław Lewandowski ps. Zbyszek

Marsz Żoliborza

W bój przeciw nam rzucili tysiąc sztukasów,
Lotniczych asów, sto tygrysów, sto tygrysów,
Krzyczą, że myśmy dzicy bandyci z lasów,
Nie wiedzą wcale szkopy, jaką mamy broń.

Cóż stąd, że w naszej AK brak cekaemów,
No, i peemów, karabinów, karabinów?
Cóż stąd, że chleb nasz suchy, bez żadnych dżemów?
Cóż stąd, że w butach naszych pełno jest dziur?

A gdy pobudka zagra o bladym świetle,
Na śmierć i życie w bój pójdziemy, w bój pójdziemy,
Świata oznajmim pieśnią i dzwonów biciem,
Że w boju tym zwyciężymy!

Bo nasz obronny wał mocniejszy jest od skał,
A nasze serca twardsze są od stali ich najcięższych dział.
Bez hełmów nasza skroń, lecz pięknie pocisk oń,
Bo nasza wola to jest najwspanialsza polska broń.

Źródło: Bronisław Lewandowski ps. Zbyszek, *Marsz Żoliborza*, [w:] *Poezja Polski Walczącej 1939–1945*, t. 2, red. J. Szczawiej, Warszawa 1974, s. 230.

((***Encyklopedia języka polskiego***

Slang, zwany też jęz. specjalnym, gwarą środowiskową [...], jako swoista, potoczna odmiana jęz. narodowego oparta na odrębności środowiskowej, a nie terytorialnej (w przeciwieństwie do dialektu i gwary danej okolicy) użytkowników różni się od jęz. ogólnego przede wszystkim słownictwem (także specjalnym znaczeniem wyrazów będących w powszechnym użyciu) i frazeologią, a nie gramatyką.

Źródło: *Encyklopedia języka polskiego*, red. Stanisław Urbańczyk, Wrocław 1991, s. 311: *slang*.

1. Wypisz z tekstu „*Marsza Żoliborza*” wyrazy slangowe.

2. Wypisz z tekstu „*Marsza Żoliborza*” przykład „specjalnego znaczenia wyrazów będących w powszechnym użyciu”, o którym mówi definicja wyrazu „slang”.

3. Wypisz informacje na temat podmiotu lirycznego, które można uzyskać, analizując używany przez niego język.

4. Wyjaśnij, w jakim celu autor tekstu „*Marsza Żoliborza*” zastosował slang.

Ćwiczenie 5

Z tekstów piosenek *Warszawskie dzieci* i *Marsz Żoliborza* wypisz pięć rzeczowników i pięć przymiotników charakterystycznych dla stylu piosenki powstańczej.

Rzeczowniki:

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

Przymiotniki:

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

Zapoznaj się z utworem Janusza Kozłowskiego ps. Pilawa, a następnie objaśnij własnymi słowami, jakie funkcje piosenki opisują kolejne strofy.

((Janusz Kozłowski ps. Pilawa

Piosenka

1.

Zasmuciła się piosenka,
pośród zgliszcz i ruin płynie.
Na ulicy granat pęka,
pada chłopak przy dziewczynie.

2.

Ale słowa gonią dalej
o dziewczynie i piosence,
by znów w gruzy dom się zwałił
i ktoś znowu ginął w męce.

3.

Leć melodio, leć najkrwawsza
ulicami mej stolicy.
Będiesz z nami już na zawsze
nad Powstaniem dymem wisieć.

4.

Za dziewczynę ukochaną,
za piosenkę tę jedyną,
nie strach przeciw czołgom stanąć,
nie tak trudno młodo ginąć.

Na podstawie piosenki *Walcząca Warszawa* autorstwa Eugeniusza Żytomirskiego ps. Czarny nazwij trzy problemy, z którymi mierzyli się walczący, oraz określ, w jaki sposób je pokonywali. Każdą swoją obserwację poprzyj cytatem z piosenki.

((Eugeniusz Żytomirski ps. Czarny

Walcząca Warszawa (Hymn Śródmieścia, Marsz Śródmieścia)

I znów walczy dzielna stolica,
Znów ją okrył pożogi dym
I po krwią zboczonych ulicach
Znów wolności rozbrzmiewa hymn!

Choć mundury nie zdobią nam ramion,
Choć nie każdy posiada z nas broń,
Ale ludność Warszawy jest z nami,
Każdy Polak podaje nam dłoń!

Bo my – walcząca Warszawa,
Złączona ofiarą krwi.
Nasz cel – to wolność i sława,
Potęgą przyszłych dni!

Nie znane jest nam słowo trwoga,
Nie uśpi nas podstępny wróg.
Kto żyw, ten z nami na wroga –
Tak nam dopomóż Bóg!

Źródło: Eugeniusz Żytomirski ps. Czarny, *Walcząca Warszawa (Hymn Śródmieścia, Marsz Śródmieścia)*, [w:] *Z pieśnią i karabinem. Pieśni partyzanckie i okupacyjne z lat 1939–1945*, red. S. Świrko, Warszawa 1971, s. 451.

Problem 1:

Sposób pokonania problemu:

Problem 2:

Sposób pokonania problemu:

Problem 3:

Sposób pokonania problemu:

Na podstawie tekstu piosenki *Marsz kompanii K-3* autorstwa Leszka Kołodziejczyka ps. Jędrzej scharakteryzuj stosunek emocjonalny powstańców do aktualnych i możliwych w przyszłości wydarzeń. Swoją odpowiedź poprzyj cytatami.

((Leszek Kołodziejczyk ps. Jędrzej

Marsz kompanii K-3

Do szturmu nam grają granaty,
Szrapnele nad nami się rwą,
Wybijają takt armaty
I jak werble kule grzmia.

Tych ogni dalekich różaniec
Oświećła szerniałą twarz,
Pod ten ogień, na ten szaniec!
To jest żywioł, żywioł nasz.

Bo nasza kompania
Do ataku zawsze rwie,
Bo nasza kompania
Z wszystkich przeszkód śmieje się.
Gdy wroga dopadnie,
To aż cała ziemia drży,
Po tym każdy wnet odgadnie,
Że to bije się K-3!

Nasz szlak cały potem zalany,
Na drogach zakrzepła lśni krew.
A my naprzód w świat nieznany,
A na ustach jeno śpiew.

Służewiec, Czerniaków, Mokotów
I Chojnów pamięta bój,
Pośród ulic, domów, płotów
Zawsze naprzód, nigdy stój!

Bo nasza kompania...

Już słońce wolności nam wschodzi,
Do czynu już brzmi złoty róg.
Pośród świeżej krwi powodzi,
Poprzez gruzy prowadź Bóg.

A jeśli kto padnie wśród boju,
Niech słodko o Polsce śni,
Niech go wieczny sen ukoj
I matczyne drogie łzy.

Bo nasza kompania...

Źródło: Leszek Kołodziejczyk ps. Jędrzej, *Marsz kompanii K-3*, [w:] *Niech wiatr ją poniesie. Antologia pieśni z lat 1939–1945*, wybór T. Szewera, Łódź 1975, s. 611–612.

Wydarzenia współczesne:

Stosunek walczących do współczesnych
wydarzeń:

Wizja przyszłości:

Stosunek walczących do przyszłości:

Dla nauczyciela

Autor: Marta Kulikowska

Przedmiot: Język polski

Temat: „Leć melodio [...] ulicami mej stolicy”. Powstańcze piosenki świadectwem wydarzeń

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Kształtowanie dojrzałości intelektualnej, emocjonalnej i moralnej uczniów.
3. Rozumienie konieczności zachowania i rozwoju literatury i kultury w życiu jednostki oraz społeczeństwa.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Zakres podstawowy

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

- 3) rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz epos, odę, tragedię antyczną, psalm, kronikę, satyrę, sielankę, balladę, dramat romantyczny, powieść poetycką, a także odmiany powieści i dramatu, wymienia ich podstawowe cechy gatunkowe;
- 4) rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje;
- 5) interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;
- 6) rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście i rozumie wartościujący charakter;

- 9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji;
- 10) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje;
- 11) rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;
- 14) przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej;
- 15) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;
- 16) rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe; określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.

II. Kształcenie językowe.

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

- 1) rozróżnia pojęcie stylu i stylizacji, rozumie ich znaczenie w tekście;
- 6) rozpoznaje rodzaje stylizacji (archaizacja, dialektyzacja, kolokwializacja, stylizacja środowiskowa, biblijna, mitologiczna itp.) oraz określa ich funkcje w tekście;

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

- 4) wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. pytania retoryczne, wyliczenia, wykrzyknienia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę;

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

- 4) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;

IV. Samokształcenie.

- 1) rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska;
- 2) porządkuje informacje w problemowe całości poprzez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności.

Cele operacyjne. Uczeń:

- poznaje okoliczności tworzenia i rozpowszechniania piosenek powstańczych;
- określa tematykę piosenek z czasów okupacji;
- analizuje system wartości walczących deklarowany w piosenkach powstańczych;
- wskazuje funkcje środków artystycznego wyrazu, którymi posługiwali się autorzy piosenek.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- odwrócona klasa;
- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- dyskusja.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;

- tablica interaktywna/ tablica, pisak/ kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Nauczyciel prosi uczniów o zapoznanie się z medium w sekcji „Prezentacja multimedialna”.
2. Zainteresowanym osobom proponuje przygotowanie koncertu złożonego z piosenek powstańczych, powstałych w czasie okupacji oraz współczesnych, nawiązujących do wydarzeń z czasów powstania.

Faza wprowadzająca:

1. Wyświetlenie na tablicy treści zawartych w sekcji „Wprowadzenie”. Przybliżenie przez nauczyciela tematu i celów lekcji. Określenie wiążących dla uczniów kryteriów sukcesu.
2. Prowadzący prosi uczniów o przedstawienie koncertu złożonego z piosenek powstańczych i nawiązujących do powstania warszawskiego. Poleca słuchaczom, by wynotowali charakterystyczne motywy pojawiające się w piosenkach. Po wysłuchaniu prezentacji muzycznej uczniowie dzielą się swoimi wrażeniami oraz wspólnie ustalają, jakie motywy pojawiły się w utworach.

Faza realizacyjna:

1. Uczniowie indywidualnie zapoznają się z informacjami z bloku tekstowego.
2. Następnie, pracując w parach, wykonują polecenia 1 i 2 z sekcji „Prezentacja multimedialna”. Po upływie wyznaczonego czasu wskazane osoby prezentują propozycje odpowiedzi. Nauczyciel weryfikuje ich poprawność.
3. Następnie uczniowie dzielą się na pięć grup, każda z nich wykonuje ćwiczenia z sekcji „Sprawdź się”, związane z inną piosenką: gr. 1: 1, 2 i 3, gr. 2: ćw. 4 i 5, gr. 3: ćw. 6, gr. 4: ćw. 7, gr. 5: ćw. 8. Później grupy kolejno przedstawiają swoje odpowiedzi. Nauczyciel może ocenić pracę uczniów.

Faza podsumowująca:

1. Nauczyciel omawia przebieg zajęć, wskazuje mocne i słabe strony pracy uczniów, udzielając im tym samym informacji zwrotnej.
2. Prowadzący mówi, że Muzeum Powstania Warszawskiego, z okazji kolejnych rocznic wybuchu powstania, proponuje młodym wykonawcom przygotowanie płyt z piosenkami, których tematyką będą wydarzenia z 1944 roku. Pyta uczniów, co sądzą o tym pomysle. Uczestnicy zajęć wypowiadają się swobodnie.

Praca domowa:

1. Znajdź w internecie piosenkę *Fotograf Brok* zespołu Organek. Przesłuchaj ją i wyszukaj w różnych źródłach informacje na temat bohatera piosenki: kim był i czym się zajmował, jak i kiedy zginął.

Materiały pomocnicze:

- Materiały Muzeum Powstania Warszawskiego dostępne on-line.
- Tadeusz Szewera, *Niech wiatr ją poniesie. Antologia pieśni z lat 1939–1945*, Łódź 1975.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą wykorzystać multimedium „Prezentacja multimedialna” do przygotowania się do lekcji powtórkowej.